

REVOLTE ANTICOMUNISTE
ALE ȚĂRANILOR DIN JUDEȚELE OLT ȘI
ROMANAȚI
ÎNAINTE DE DECLANȘAREA OFICIALĂ
A PROCESULUI DE COLECTIVIZARE.

Prof. drd. Jeana PĂTRU
Colegiu Național „Ioniță Asan” Caracal.

Summary:

Anti-communist Revolts of the Peasantry of the Olt and Romanatzi Districts before the Official Collectivization Process

From ancient times, history – as a science – is related to the interest to the past and the specific details of a community. Especially for the recent history, the absence of official information can be supplied by the appeal to the oral history, because the witnesses are still alive. In this manner, the voices of the heroes, known and unknown, double the historical document and complete information. So, perceptions on communism are revealed in documents and also testimonies. But they are different according to the source, because political documents are in total opposition on what the survivors are saying regarding the same topic, for instance collectivization. This is what our paper tries to establish – an objective way to observe the difference between the ‘negative’ and the ‘positive’ actor, depending on the source –, because shortly after the communism regime was implemented in Romania, the administrative institutions of the regions of Olt and Romanatzi joined the central power in order to oversee the population. Dominant here, as in entire Romania, was an anxiety concerning what the new regime was supposed to do; communism means a total change of life, having ratios of meal, similar clothes, a controlled media, restrictions regarding traveling in the country and abroad, new taxes, in a word forbiddance all over Romania. In the above-mentioned regions, the community suffered the rigors of the agrarian politics of the communist period. Since all these took place within a system based on dictatorship, as well as the entire collectivization process, fill in pages of recently written history because there are almost no written sources that reflect the truth as it happened. The collectivization process represents probably the most dramatic experience that the Romanian village has ever had to go through. The Romanian Workers’ Party simply copied and implemented the stalinist model of socialist restructure of agriculture. The peasants had to endure unimaginative repression, pressures and humiliations. Their fight against collectivization took place at different levels. Bloody confrontations between them and the oppressive communist institutions took place as well and the revolts came as a respond to the communist official pressures to enlist all peasants on mutual households.

Even if I use 'traditional' sources, the truth is completely revealed by the emotional testimonies of those who experienced the events and / or their consequences, in the regions where the communists imposed the so-called civilization as punishment.

Keywords: communism, collectivization, revolt, repression, punishment.

§ 1. Între experimentele propuse de sistemul comunist, colectivizarea agriculturii s-a dovedit a fi unul dintre cele mai complexe și costisitoare, cu repercursiuni de lungă durată asupra dezvoltării societăților unde s-a aplicat. Pomind de la un model teoretic, elaborat și dezvoltat de intelectuali marxiști și de politicieni străini de lumea satului, fenomenul colectivizării a fost tratat ca o componentă fundamentală în edificarea comunismului¹.

§ 2. Uniformizarea societății implica și o transformare a satului tradițional, după un model industrial mai mult ideologic decât economic, după cum s-a dovedit ulteriori. Liderii comuniști au încercat să ofere procesului de colectivizare obiective cât mai reale dar, din păcate pentru popor, scopul era unul politic. Trecerea de la o economie de tip capitalist la o agricultură socialistă a fost, de departe, proiectată în cabinetele sovietice. Astfel, în Directiva NK 003 / 1947 pentru țările din orbita sovietică, se arăta că: „*Politica față de mica gospodărie țărănească urmează acest curs pentru a face gospodăria particulară nerentabilă. După aceea trebuie începută colectivizarea. În cazul în care ar interveni o rezistență mai mare din partea țăranilor, trebuie redusă împărțirea mijloacelor de producție repartizate lor, concomitent cu creșterea obligațiilor de predare a cotelor. Dacă nici așa nu se ajunge la rezultatul scontat, trebuie organizat ca agricultura să nu poată asigura aprovizionarea cu alimente a țării, astfel ca necesarul să trebuiască acoperit prin import*”².

Modelul de agricultură pe care-l propuneau sovieticii avea la bază atât experiența acumulată în anii războiului civil și în perioada imediat următoare, cât și experimentele efectuate în teritoriile ocupate între 1939-1940, în special în țările baltice. Baza teoretică fusese elaborată de V.I. Lenin și I.V. Stalin, dar pentru liderii comuniști est-europeni chemați acum să o aplice, colectivizarea nu reprezenta un lucru nou, având în vedere intensă lor pregătire ideologică efectuată sub supravegherea Cominternului în perioada interbelică.

¹ Dan CĂTĂNUȘ, Octavian ROSKE: *Colectivizarea agriculturii în România. Dimensiunea politică, 1949-1953*. București: Institutul Național pentru Studii Totalitarismului [infra: I.N.S.T.], 2000, p. 11.

² Directivele de bază ale N.K.V.D. pentru țările din orbita sovietică, Moscova, 1947. VI. 6 (strict secret) K-AA / CC 113. Indicația NK / 003 / 47, apud D. Cătănuș, O. Roske, o.c., p. 14.

Din punct de vedere instituțional s-a recurs la introducerea structurilor de tip sovietic: colhozurile (fermele agricole) având drept corespondent Gospodăriile Agricole Colective; sovhozurile (fermele de stat) – Gospodăriile Agricole de Stat; tozurile – întovărășirile agricole; S.M.T.-urile – Stațiuni de Mașini și Tractoare. Dacă mai existau ezitări cu privire la adoptarea unor anumite modele, consilierii sovietici aveau grijă să dea indicațiile necesare³.

§ 3. Liderii comuniști din România au infirmat zvonurile despre o posibilă colectivizare deși erau evidente obiectivele lor cu privire la politica agrară, exprimate atât în perioada în care s-au aflat în ilegalitate – programul Partidului adoptat la Congresul de constituire din 1921, Congresul al V-lea din decembrie 1931, diferite broșuri, ziare de partid –, cât și în perioada 1944-1949.⁴

Politica declarațiilor contradictorii urmărea să creeze o stare de confuzie, de neîncredere în *rămășițele* democrației. Mai mult, guvernul Petru Groza va aplica o reformă agrară⁵ care a avut consecințe de scurtă durată dar care, în acea etapă, a oferit Partidului Comunist Român o imagine de devotat și sincer apărător al intereselor țărănimii. Treptat, pe măsură ce P.C.R. câștigă lupta cu democrația, intenția *transformării socialiste a proprietății agrare* devine evidentă. „*Victoria deplină a socialismului nu este posibilă atâta timp cât mai continuă să existe, la orașe și sate, proprietatea privată asupra mijloacelor de producție, inclusiv a pământului*”.⁶

Suportul juridic al politicii agrare a fost dat, în primul rând, de o serie de normative, cu caracter organizatoric, privind funcționarea Ministerului Agriculturii, a grupelor de întrajutorare, a asociațiilor simple anuale, a TOZ-urilor, a G.A.C.-urilor, G.A.S.-urilor, S.M.T.-urilor, privind rolul sindicatelor, organizațiilor de partid, de tineret, de femei, al Sfaturilor Populare.

O caracteristică a acestor pachete de legi și decrete a constat în faptul că ele au legiferat un lucru deja îndeplinit. Comuniștii români au aplicat *tehnica faptului împlinit*. Multe legi și decrete, în loc să prefățeze și să

³ În documentele studiate cu privire la colectivizare apar doi consilieri sovietici pe probleme de agricultură: Veretnicov și Ciumiciov.

⁴ Cezar AVRAM: *Politici agrare în Oltenia anilor 1949-1962. Mutații socio-economice în satul românesc*. Craiova: Edit. de Sud, 1999, p. 37.

⁵ Legea nr. 107 și Decretul nr. 816 din martie 1945.

⁶ Gheorghe GHEORGHIU-DEJ: *Sarcinile Partidului Muncitoresc Român în lupta pentru întărirea alianței clasei muncitoare cu țărănimea muncitoare și pentru transformarea socialistă a agriculturii. Raport făcut la ședința plenară a C.C. al P.M.R. din 3-5 martie 1949*, ed. II-a, București: Edit. P.M.R., 1952, p. 40.

creeze cadrul juridic necesar înfăptuirilor, au fost promulgate după câteva luni, când deja obiectul legii funcționa.

Decretul nr. 33 din 22 mai 1948⁷ prin care s-a înființat Administrația Fermelor de Stat și a Stațiilor de Mașini a însemnat, de fapt, doar o schimbare de titulatură întrucât încă din 1945 au fost înființate fermele de stat și stațiile de închiriere a mașinilor agricole, iar prin Decretul-Lege nr. 939 din 27 noiembrie 1946 a luat ființă Regia Autonomă a Exploatărilor Agricole, Zootehnice, a Industriilor Agricole și Mașinilor (R.E.A.Z.I.M.)⁸.

§ 4. Începutul anului 1948 a stat sub semnul loviturii de stat care a dus la *abdicarea* regelui Mihai și proclamarea Republicii Populare Române, acțiune comandată comuniștilor din România încă de la impunerea guvernului Petru Groza de către însuși I.V. Stalin. Această lovitură de stat a arătat clar ce tip de dictatură se ascundea sub formula mult trâmbițatei și fals intitulatei „guvernări democratice”⁹.

Prima clasă socială care și-a arătat deschis nemulțumirea față de noua realitate politică antiromânească a fost țărănimea, lovită direct de represiunea politică aplicată în teritoriul rural de forțele Inspectoratului General al Jandarmeriei¹⁰. Represiunea la sate a pornit de la identificarea vinovaților prin culegerea de informații de către instituțiile specializate cum a fost Serviciul de Informații din cadrul Statului Major al Jandarmeriei¹¹. Obiectivele informative urmărite au cunoscut o creștere exponențială după impunerea comuniștilor la conducerea țării dar și ca o consecință directă a ocupării țării de către Armata Roșie.

⁷ *Monitorul Oficial* [infra: *M.Of.*], 1948, nr. 117 (mai 22), p. 4512-4513.

⁸ *M. Of.*, 1946, nr. 275 (nov. 27), p. 12238-12245. R.E.A.Z.I.M. deținea în 1947 o suprafață de 152.312 ha din care 74.088 ha teren arabil (48,6 % din suprafața totală deținută). În 1948 sectorul de Stat cuprindea 9.030.700 ha – (38 % din suprafața de 23.750.000 ha) din care 2.871.500 ha teren agricol. Calculat după: *Anuarul statistic al R.P.R. 1957*, București: Edit. de Stat, 1957, p. 58; Costin MURGESCU: *Reforma agrară din 1945*, București: Edit. Academiei R.P.R., 1955, p. 173-174.

⁹ Pentru definiția acestui concept eufemistic vd. Gheorghe GHEORGHIU-DEJ: „Raportul politic al Comitetului Central la Conferința Națională a Partidului Comunist Român, octombrie 1945” și „Partidul Comunist Român în lupta pentru democratizarea țării. Raport informativ făcut la Consfătuirea reprezentanților unor partide comuniste care a avut loc în Polonia la sfârșitul lunii septembrie 1947”, *Articole și cuvântări*, [București]: Edit. Partidului Muncitoresc Român, 1958, p. 5-85 și 86-106. Primul document a fost publicat inițial în 1945 la Edit. Partidului Comunist Român în două variante de câte 96 p. și coperti albe, respectiv, roșii; cf. *Scânteia*, nr. 568, 1946. VII. 8. Ulterior în nr. 1044 din 1948. II. 13 a fost publicat și al doilea document.

¹⁰ Direcția Arhivelor Naționale Istorice Centrale [infra: D.A.N.I.C.], fond Inspectoratul General al Jandarmeriei [infra: I.G.J.], 1947, ds. 2, f. 17-18.

¹¹ *Ibid.*, f. 110, 113-114.

Posturile locale de jandarmi au fost încadrate cu persoane noi care trebuiau să servească noul regim politic. Periodic, acestea întocmeau rapoarte în care prezentau starea de spirit a sătenilor. Rapoartele erau, apoi, trimise organelor județene. Informațiile din rapoartele înaintate de Jandarmerie surprindeau aspecte dintre cele mai diverse cu privire la: impozitele și cotele agricole, zvonurile despre colectivizare. În funcție de sursă, pe nota informativă era trecută mențiunea „*informație sigură*” sau „*informație posibilă*”.

Într-o notă informativă din 2 martie 1946 trimisă de șeful postului de jandarmi Găneasa (jud. Olt) se arăta că populația din localitate era neliniștită de pe urma zvonului că Statul ar mări impozitele de la 200.000 lei pentru fiecare pereche de boi și 300.000 lei pentru casele cu mai mult de două camere¹².

Perioada 1945-1946 a fost marcată de o puternică criză de alimente, favorizată și de seceta care s-a abătut asupra țării, cele mai afectate zone fiind cele de răsărit. Situația a căpătat aspecte dezastruoase pentru populație silită la noi impuneri economice: impozite și cote agricole. Deși prin aceste metode de constrângere economică regimul comunist încerca să distrugă clasa proprietarilor de pământ – moșieri și chiaburi –, în realitate măsurile cu caracter economic au lovit, fără deosebire, în toate categoriile de țărani. Starea de spirit a țăranilor, proprietari mari sau mici, descrisă în notele informative ale jandarmeriei, reflectă îngrijorarea și nemulțumirea că nu mai pot să-și furnizeze cele necesare hranei. În comuna Găneasa (jud. Olt) morarii refuzau să mai vândă uiumul populației fiind obligați de lege să-l predea Statului. Erau familii care nu se mai hrăniseră de 3-4 zile (Gheorghe Duduială, Elena P. Ciorcârlan, Nicolae Păun, Dumitru Văduva). Unele familii au fost găsite leșinate de foame în casă¹³.

După naționalizarea principalelor obiective industriale, zvonurile despre naționalizarea tuturor întreprinderilor particulare s-au generalizat producând o adevărată fobie.

De exemplu, Ion Predețeanu din Sâmburești (jud. Olt), proprietarul unei mori țărănești aflate în curtea propriei case a demontat moara și a mutat-o în localitatea Ciomăgești, satul Stănuleasa. Motivația proprietarului a fost că dorea să o dea zestre unei fete pe care o crescuse și care urma să se mărite. Autoritățile locale ale Jandarmeriei aveau altă interpretare: deoarece moara se afla în curtea casei, naționalizându-se moara, aceeași soartă urma să aibă și casa. Or, proprietarul dorea să evite o astfel de pierdere¹⁴.

¹² Direcția Județeană Olt a Arhivelor Naționale, Slatina [infra: D.J.A.N. Olt], fond: Legiunea de Jandarmi Romanați, 1946, ds. 6, f. 20.

¹³ Ibid., f. 27.

¹⁴ D.J.A.N. Olt, fond: Legiunea de Jandarmi Olt, 1948, ds. 157, f. 57.

În localitatea Jitaru (jud. Olt), directorul școlii, Ilie Apostolescu, hotărâse să dea jos de pe pereții claselor toate icoanele producând nemulțumirea și protestul localnicilor precum și ale preotului Ștefan Florescu¹⁵.

Chiar dacă era *complet interzisă folosirea violenței și a constrângerii față de persoanele puse sub anchetă*,¹⁶ represiunea la sate a crescut odată cu inițierea campaniei de colectare a cotelor obligatorii instituită pentru a strânge cât mai multe produse agricole necesare „*asigurării hranei populației muncitoare de la orașe și din regiunile care sunt lipsite de surse proprii de aprovizionare*” Armatei Roșii de ocupație și plății despăgubirilor de război către sovietici¹⁷. La acestea se adăuga și îndeplinirea treptată a cererilor conform cărora „*micile gospodării țărănești trebuie desființate pentru a-i lipsi pe țăranii mici proprietari de mașini și vite*” deoarece „*aceasta va deschide calea spre absorbirea lor în sistemul colectivist*”.¹⁸ Din punct de vedere juridic, încă de la începutul anului 1945 s-a permanentizat obligativitatea ca producția unora dintre culturile agricole (cereale păioase, porumb, fasole, mazăre și semințe de floarea soarelui, in, cânepă și soia) să fie declarată oficialităților locale în termen de cinci zile de la treierat sau recoltat.

Instituțional, colectarea se făcea prin organele administrației locale coordonate din 1948 de către o instituție specializată: Comisiunea de Stat pentru Colectarea Cerealelor care avea structuri la nivelul județelor, plaselor și comunelor.

În cazul Câmpiei Române, în anul 1948 locuitorii județului Romanți s-au aflat printre primii opozanți ai jefuirii proprietarilor de pământ. S-au înregistrat revolte în localitățile: Piatra Olt, Pleșoi, Groșșani, Golfîn, Apele Vii, Zvorsca și Gostavăț dar și acțiuni de împotrivire individuală. Legislația civilă și penală a fost permanent modificată pentru a justifica arestările și condamnările numeroase la care era supusă populația rurală.

§ 5. Din punct de vedere documentar, comuna Piatra (Olt) deschide seria acestor revolte¹⁹. Încă din 1945 se înființase în localitate o gospodărie agricolă de stat care primise, ca zestre, pământul, clădirile, dependințele, utilajele și mașinile agricole ale fermei model Ion Marian (fostul ministru al

¹⁵ Ibid., f. 61.

¹⁶ Serviciul Poliției: Ordinul Circular nr. 37.065 din 1948. VIII. 10, în: D.A.N.I.C., fond I.G.J., 1947, ds. 4, f. 54; 1948, ds. 14, f. 152.

¹⁷ *M. Of.*, 1944, nr. 264 (nov. 14), p. 7334-7340.

¹⁸ Legea nr. 53 pentru stabilirea disponibilităților, consumul, vânzarea, cumpărarea și circulația produselor agricole și Decretul nr. 176 din 1945 publicate în *M. Of.*, 1945, nr. 26 (ian. 26), p. 496-500.

¹⁹ D.A.N.I.C., fond I.G.J., 1947, ds. 2, f. 50.

Agriculturii a fost arestat și condamnat la 10 ani închisoare stingându-se din viață în 1954).

În 1948 în localitatea Piatra s-a înregistrat una dintre revoltele țăranilor nemulțumiți de creșterea cotelor agricole. Astfel, la ora prânzului zilei de 18 ianuarie, câteva sute de locuitori (4-500 inițial, 3-400 sau 300 ulterior) s-au opus măsuri de blocare a porumbului care se executau în satul Criva, comisia locală fiind, în acel moment, în curtea țăranului Marin Militaru. Mulțimea revoltată a insultat comisia care realiza această operațiune, cerându-i să înceteze. Mai mult, Marin Oprea l-a lovit pe inginerul Victor Șeu, președintele comisiei. De asemenea, a fost lovit și primarul comunei. Comandantul Sectorului de Jandarmi a cercetat și a dispus reținerea instigatorilor: Petre Vâlcea, Petre Felișanu și Nicolae Cocoloș precum și a agresorilor Marin Oprea, Gheorghe P. Ștefan și Tudor Năstase, aceștia urmând a fi trimiși în judecată la Tribunalul Militar din Craiova. În acest timp, spiritul de solidaritate a adunat în fața sediului primăriei din comună, circa 2-300 de protestatari conduși de Constantin Chelaru și Marin Tomescu care au blocat intrarea și au cerut punerea în libertate a celor reținuți. Comandantul de sector, primarul și notarul au somat mulțimea să se împrăștie. Acest obiectiv a fost atins numai după intervenția unuia dintre reținuți care a făcut apel la mulțime să dea dovadă de calm. A doua zi, comandantul Legiunii de Jandarmi și prefectul județului s-au deplasat la fața locului pentru cercetări. Aceștia li s-a alăturat comisarul Ștefan Săndulescu, delegatul Inspectoratului Regional de Siguranță din Craiova. În final, măsurile represive luate au constat în trimiterea celor reținuți în judecata Tribunalului Militar din Craiova. Cercetările ulterioare au stabilit că *autorul principal* a fost Petre Vâlcea, președintele filialei locale a Frontului Plugarilor care a convocat la primărie o adunare de partid. Pe lângă înlocuirea inginerului de către Prefectură, s-a mărit și numărul arestațiilor cu patru persoane. *Lotul* astfel format (Petre Vâlcea, Nicolae Cocoloș, Marin St. Oprea, Tudor Năstase, Nicolae Temelcu, Manea, Ilie, Ioșca Marin, Radu Gh. Bonea) a fost înaintat de către Serviciul Județean de Siguranță Craiova la Parchetul Militar local cu dosarul nr. 4434 din 20 ianuarie 1948.²⁰

§ 6. Starea de agitație din județ a continuat în aceeași perioadă printr-un eveniment similar în comuna Zvorsca²¹. Cercetările ulterioare ale unei comisii de anchetă au stabilit următoarele: la 28 ianuarie comisia de colectare, condusă

²⁰ Col. Ioan SUCIU, sublt. Ovidiu POPESCU: „Raportul informativ nr. 208 din 27 ianuarie al Biroului de Informații al Inspectoratului de Jandarmi Craiova”, D.A.N.I.C., fond I.G.J., 1948, ds. 20, f. 1-3.

²¹ [Buletin Polițienesc] Nr. 93 din 1 martie 1948: Rezultatul cercetărilor întreprinse în legătură cu evenimentele semnalate prin Buletin nr. 24 din 25 ianuarie 1948, D.A.N.I.C., fond I.G.J., 1948, ds. 23, f. 147-148.

de pretorul Dumitru Titoiu, se afla în curtea locuitorului Petre Nica atunci când a fost anunțată de către soția primarului Sârbu Zamfir, că „o mare mulțime vine peste ei să-i omoare”. Speriați, membrii comisiei au fugit, pretorul fiind prins, lovit și obligat să încheie un proces verbal prin care accepta ideea „nu mai este porumb în comună”. După împrăștierea mulțimii, autoritățile au început cercetările prin care au identificat ca instigatori și capi instigatori și capi 15 persoane care – cu actele adresate – au fost depuse la Parchetul Tribunalului Militar din Craiova.²²

O altă *rebeliune* din luna ianuarie s-a consemnat în comuna Gostavăț în ziua de 30. Comisia de colectare „a fost amenințată și oprită din continuarea operațiunii de colectarea de către mai mulți locuitori, în timp ce se ridica porumbul de la proprietarii Dumitru și Jean Demetrian”. Ca instigatori, au fost nominalizați Ion I. Dulgheru, Gheorghe Negrea, Marin Drăgan și Dumitru Gh. Mitrache.²³

În aceeași încordată zi de 30 ianuarie, starea de agitație a populației din județul Romanați s-a consemnat și în comuna Scărișoara. La ora 1 noaptea s-au tras două focuri de revolver pe fereastra camerei care era destinată d-lui Marințescu, din comisia de colectare. Acesta lipsea, fiind găzduit în altă parte, fiind prezent doar fiul proprietarului. Chiar dacă nu s-au înregistrat victime, autoritățile au declanșat o anchetă.

Toți „*dușmanii poporului muncitor*” intrați în atenția instituțiilor represive au fost urmăriți, arestați și deferiți justiției îngroșând rândurile celor care au cunoscut calvarul regimului de exterminare practicat de administratorii sistemului concentraționar din Republica Populară Română.

§ 7. Nu se poate stabili, deocamdată, cu certitudine, numărul țăranilor reprimăți în timpul colectivizării înainte și după 1949. Folosind surse de arhivă, istoricul Ion Bălan apreciază că în perioada 1945-1964, au fost întemnițați 35.472 țărani în întreaga țară.²⁴ Pe de altă parte, un bilanț făcut de Ministerul Afacerilor Interne în 1959 indică, pentru perioada 1944-1959, un număr de persoane, arestate și condamnate²⁵. Se estimează că raportul dintre țărani și intelectuali din totalul cifrei represiunii este de 3:1 în

²² [Buletin Polițienesc] Nr. 93 din 1 martie 1948: Rezultatul cercetărilor întreprinse în legătură cu Evenimentele semnalate prin Buletin nr. 30 din 30 ianuarie 1948, D.A.N.I.C., fond I.G.J., 1948, ds. 23, f. 148.

²³ Buletin Polițienesc de evenimente Nr. 32 din 1 februarie 1948: Raport telefonic Nr. 6345 / 1948 al Legiunii Romanați: „Starea de spirit a populației”, D.A.N.I.C., fond I.G.J., 1948, ds. 22, f. 124.

²⁴ Ion BĂLAN: *Colectivizarea în regiunea București, 1950-1962*, București: I.N.S.T., 2012, p. 18.

²⁵ Octavian ROSKE, Dan CĂTĂNUȘ: *Colectivizarea agriculturii în România. Represiunea, 1949-1953*, București: I.N.S.T., 2004, p. 12.

favoarea primilor, în timp ce arestații din rândul partidelor istorice nu ar ocupa mai mult de 10 % din spectrul represiunii²⁶. Acest raport este reflectat și de statistica internărilor administrative. Astfel, în coloniile de muncă au fost internate în 1952 un număr de 11.913 persoane. Pentru perioada 1953-1954 cifra reconstituită este 2.591. În funcție de profesie, persoanele internate se încadrează în următoarele categorii:

1. țărani	4.865
2. muncitori	4.624
3. funcționari	3.423
4. fără profesie	2.420
5. avocați	1.968
6. învățați și profesori	857
7. preoți	823
8. comercianți	694
9. ofițeri și subofițeri	514
10. medici	408
11. elevi și studenți	315
12. pensionari	296
13. ziașiști și artiști	218
14. foști polițiști	76
15. moșieri	45
16. foști patroni de mari întreprinderi ...	33

Preponderența țăranilor în statisticile arestărilor se reflectă și la nivelul anului 1959 când, după unele cifre ale securității, s-ar fi aflat în detenție 4.928 țărani, număr care depășește plafonul reconstituit de Ministerul Afacerilor Interne (3.139) în același an pentru totalul persoanelor arestate și condamnate.

În mod paradoxal, mult mai mari sunt cifrele avansate chiar de liderii partidului comunist. La Plenara Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Român din 30 noiembrie – 5 decembrie 1961, Gheorghe Gheorghiu-Dej susținea că: „în numele luptei împotriva chiaburilor peste 80.000 țărani, în majoritatea lor țărani muncitori, au fost trimiși în judecată, dintre ei peste 30.000 au și fost judecați în procese publice”²⁷. Întrucât abuzurile sunt puse, exclusiv, pe seama măsurilor întreprinse de Ana Pauker și Teohari Georgescu, cifra lansată de Gh. Gheorghiu-Dej trebuie tratată cu prudență. La aceeași Plenară din 1961, Nicolae Ceaușescu vorbea despre 89.000 țărani arestați dintre care 37.000 mijlocași și 7.000

²⁶ Radu CIUCEANU, Puica BUHOCI: *Mișcarea de rezistență în Oltenia*, V, București: I.N.S.T., 2007, p. 359.

²⁷ Gh. Gheorghiu-Dej, *Sarcinile*, p. 206.

săraci numai pentru segmentul de timp 1950-1952.²⁸ Probabil că liderii de partid au utilizat alte surse decât cele pe care le ofereau alte surse decât cele pe care le ofereau serviciile speciale întrucât există diferențe considerabile între cifrele comunicate în fața plenarei de partid și cele incluse într-un raport al Serviciului C din Ministerul Afacerilor Interne datat 1 decembrie 1961. Ministerul Afacerilor Interne, utilizând date puse la dispoziție de direcțiile regionale, a întocmit un raport privind situația arestărilor operate în perioada 1951-1952 intitulat *Notă-raport cu privire la situația arestărilor făcute de către organele M.A.I. și procuraturii în rândurile țăranilor în anii 1951-1952*. Din acest raport reiese că 34.738 țărani au fost arestați în perioada respectivă. Aceștia sunt împărțiți în trei categorii:

1. chiaburi 22.008
2. țărani cu gospodărie mijlocie 7.226
3. țărani cu gospodărie mică 5.504

În întreaga țară au avut loc 439 procese publice. Raportul este semnat de șeful Serviciului C, col. Mihai Nedelcu. Raportul permite și analiza represiunii pe zone geografice. Iată statistica oferită de Ministerului Afacerilor Interne pentru Direcția Regională Oltenia: 940 țărani arestați dintre care: 842 chiaburi, 94 țărani cu gospodărie mică și 4 țărani cu gospodărie mică. Aceștia au fost judecați și condamnați. Tribunalul Militar din Craiova a condamnat 897 dintre aceștia. În comunele din raioanele Plenița, Băilești, Balș, Segarcea și altele au avut loc 24 procese publice. Au fost condamnați 33 chiaburi din care 10 au fost trimiși în colonii de muncă.

Înainte de promulgarea Decretului nr. 83 din 1949,²⁹ au fost pregătite tabele cu cei care urmau să fie expropriați. În noaptea de 2/3 martie 1949 echipe speciale au trecut la executarea decretului. În urma aplicării acestui decret, în cele 5 județe ale Olteniei au fost făcute următoarele exproprieri³⁰:

²⁸ D.A.N.I.C., Fond Comitetul Central al Partidului Comunist Român: Cancelarie, 1961, ds. 53, I, f. 222 citat de D. Cătănuș, O. Roske: *Colectivizarea*, I, p. 31-32.

²⁹ Decretul 83 din 1949 a fost publicat în *Buletinul oficial [al R.P.R.]*, 1949, nr. 1 (III. 2).

³⁰ Direcția Județeană Dolj a Arhivelor Naționale, Craiova [infra: D.J.A.N. Dolj], Serviciul Administrativ, 1949, ds. 22, f. 47, 51-63; 1949, ds. 205, f. 31; 1949, ds. 197, f. 1-63; 1952, ds. 81, f. 7.

REVOLTE ANTICOMUNISTE ALE ȚĂRANILOR DIN JUDEȚELE OLT ȘI ROMANAȚI ÎNAINTE DE DECLANȘAREA OFICIALĂ A PROCESULUI DE COLECTIVIZARE

Nr. crt.	Județul	Expropriați	Conace	Moșii	Ferme	Suprafața arabilă expropriată (ha)	Suprafața arabilă totală (ha)	Fânețe	Păduri	Expropriați cu domiciliul forțat
1.	Dolj	444	308	342	5	60.735	92.501	88	11.086	276
2.	Gorj	58	50	69	2	2.071	1.975	1.093	8.915	57
3.	Mehedinți	71	62	93	2	3.426	10.273	723	5.631	56
4.	Vâlcea	93	86	117	1	3.045	11.114	812	5.762	91
5.	Romanați	393	274	364	4	39.263	48.978	194	3.615	272
	Total	1.059	780	985	14	108.540	164.841	2.910	35.009	752

De remarcat este faptul că mulți dintre proprietari dețineau, la acea dată, suprafețe ce depășeau, cu mult, 50 ha: ing. Brătășanu, din Urzica Mare, 695 ha. Toți proprietarii expropriați expropriați găsiți la domiciliu au fost stabiliți în orașe cu domiciliul forțat. Au existat și situații în care au fost arestați: Anghelina Ecaterina din Braneți sau judecați și închiși: Nicolae Bărlănescu din Pleșoi.

Decretul nr. 83 din 1949 a prevăzut pedepse între 5-15 ani muncă silnică și confiscarea averii acestora. Cu executarea decretului, conform textului, erau însărcinate Ministerele: Agriculturii, de Justiție (prin Judecătoriile populare transformate, prin legea nr. 5 din 1952 în „tribunal popular”) și de Interne. Suprafața agricolă aflată sub incidența acestui decret a intrat în posesia Statului care, ulterior, o va da G.A.S.-urilor, instituțiilor și întreprinderilor de Stat, sfaturilor populare, unor țărani săraci și mijlocași în sistem de acord (dădeau Statului 60 % din producție).

§ 8. Pentru înființarea primelor G.A.C.-uri și G.A.S.-uri, s-au folosit și suprafețele expropriate de la fermele model existente în județele Romanați și Olt. Astfel, în județul Romanați, între anii 1940-1945 existau ferme model la Piatra (proprietar: Ion Marian), Olari (proprietar: C.C. Neamțu), Brâncoveni (proprietar: prințul Basarab-Brâncoveanu), Câmpeni (proprietar: Ioan C. Floreșteanu), Drăgănești-Olt (proprietari: Vasile și Maria

Manolescu), Știrbei (proprietar: Barbu Știrbey). Erau ferme care numărau circa 1.000 ha. De exemplu, ferma Ion Marian de la Piatra avea o întindere de 946 ha³¹ (dintre care 449 ha erau teren arabil, 232 ha fânețe și izlaz, 5 ha livadă, 2 ha pepinieră și 4 ha grădină de zarzavat, la care se adăugau 254 ha de teren neproductiv: pietriș, bălți, drumuri, conace). Ferma dispunea de trei conace. Fiecare dintre acestea avea în componență birouri, clădiri pentru personalul administrativ, ghețarie, magazii, pătule, bucătării, castel de apă, ateliere de reparații mașini, remiză pentru mașini, uzină electrică, instalații de uruit furaje, seră, loc pentru uscat tutun etc. Inventarul mort era constituit din două tractoare cu trei și cinci brazde, garnituri de treierat păioase și porumb, secerători, secerătoare-legătoare, patru semănători, două cositoare, prășitoare, cultivate, tăvălug etc. Ferma avea ca activitate: creșterea animalelor (20 de boi din rasa Bucșani, 39 de vaci rasa Schwyz, 31 cabaline, 564 ovine, 600 porcine), pomicultura, viticultura, apicultura și piscicultura. Această fermă care avea toate recomandările pentru o fermă model, va fi supusă exproprierii iar Ion Marian arestat și condamnat la ani grei de închisoare sub acuzația de „criminal de război” pentru că făcuse parte dintr-unul din guvernele mareșalului Ion Antonescu (3 iulie 1943 – 24 aprilie 1944).

Formele de represiune vor cunoaște aspecte mult mai grave pe parcursul desfășurării acestui proces. Pe lângă expropriere se vor adăuga bătăi, arestări și condamnări (cu sau fără proces), procese publice, exmatriculări din școli și facultăți (ale copiilor celor indezirabili pentru noul regim), internări în spitale de psihiatrie.

---

³¹ D.A.N.I.C., Fond: Exproprieri jud. Romanați, 1945, ds. 18, f. 5.